

Nr 1904

av herr Strindberg m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 138 med förslag till lag om ändring i brottsbalken, m. m.

Militärstraffsakkunniga framhåller i betänkandet Militära straff och disciplinmedel (SOU 1970:31) beträffande arreststraffet bl. a. "Såsom tidigare antytts har militärstraffsakkunniga rent principiellt sympatier för den uppfattning, som går ut på att arreststraffet avskaffas helt och hållet, och de sakkunniga har också allvarligt övervägt att - med bortseende från behovssynpunkter och andra skäl för bibehållande - föreslå arreststraffets avskaffande". I detta uttalande kan vi oreserverat instämma. Arreststraffet är som straffform en nödlösning. Om arreststraffet avskaffas uppstår emellertid risken att, för att på nytt citera utredningen "det militära straffsystemet urholkas så att fängelse måste tillgripas i brist på speciella militära disciplinmedel. En sådan utveckling skulle med fog kunna betecknas som inhuman, och den skulle uppenbarligen vara utan stöd i det allmänna rättsmedvetandet."

I proposition nr 138 föreslås utan beaktande av de synpunkter som framförts av militärstraffsakkunniga att arreststraffet skall avskaffas. Departementschefen tar ej heller hänsyn till att ett övervägande antal remissinstanser anser att arreststraffet måste bibehållas, då man annars på det militära området kommer att sakna möjligheter att utdöma straff, som kan anses vara tillräcklig påföljd för brott av större svårighetsgrad. Arreststraffet anses inom såväl vårt eget land som inom ett flertal andra länder vara ett verksamt medel för att upprätthålla ordning och disciplin inom krigsmakten, och utredningen understryker detta genom att framhålla "att förekomsten av arreststraff har en till graden f. n. obestämd men inte obetydlig brottsavhållande och disciplinfrämjande effekt". Kortare frihetsberövanden är ju ej heller främmande för civil lagstiftning.

Ett bevarande av arreststraffet bör emellertid kombineras med bestämmelser om att arreststraffet skall tillämpas restriktivt, och detta framhålls även av utredningen liksom av vissa remissinstanser.

Frågan om arreststraffets minimi- och maximilängd diskuteras utförligt av såväl utredning som remissinstanser. Detsamma gäller huruvida den till arreststraff dömda skall erhålla löneavdrag eller ej. Det synes rimligt, att den nuvarande minimitiden 3 dagar bibehålles, då i annat fall onödigt långa arreststraff kan komma att utdömas. Maximitiden bör sättas till 15 dagar, då frågan om en strafftid på maximalt 15 eller 30 dagar knappast kan vara av avgörande betydelse för arreststraffets brottsavhållande effekt. I den mån strafftiden överstiger 8 dagar skall den som undergår arrest deltaga i tjänstgöringen och löneavdrag verkställas endast för den tid, då tjänstgöring ej förekommer, dvs. maximalt 8 dagar.

Vid utdömandet av arreststraff måste arrestantens hälsotillstånd beaktas, varför arrest som påföljd för begånget brott endast får utdömas efter läkarutlåtande. Det är vidare angeläget att arrestlokaler upprustas, så att de motsvarar de krav, som i dag ställes på motsvarande lokaler för civilt bruk.

Som ovan framhållits hör arreststraffet i framtiden tillämpas restriktivt, och vi vill starkt understryka de sakkunnigas förslag "att arrest skall få åläggas endast när det är *särskilt påkallat* på grund av brottets art, disciplinen och ordningen inom krigsmakten eller den tilltalades tjänsteförhållanden". Arreststraffet skall sålunda endast tillämpas där det *svårtligen kan undvaras*. Genom att sådana bestämmelser införes, torde den av utredningen diskuterade frågan, om arreststraff skall tillämpas även beträffande fast anställd personal, ej bli aktuell. Det är ej troligt att fast anställd personal kommer att begå brott som måste bestraffas med arrest. I varje fall kommer det att bli av så ringa omfattning att det i detta sammanhang ej behöver beaktas.

Beträffande personal tillhörande hemvärnet finns anledning att särskilt beakta de förhållanden under vilka hemvärnet arbetar. Hemvärnsmän tjänstgör sällan så länge att arreststraff kan utdömas. Disciplinbot kan övervägas, men därvid måste hänsyn tas till att personal tillhörande hemvärnet gör en frivillig insats utan någon egentlig ersättning. Å andra sidan skall givetvis, när så erfordras, hemvärnspersonal ådömas straff, och därvid finner vi i det lämpligast att i Lag om disciplinstraff för krigsmän 2 § komplettera denna med särskilda bestämmelser om bötesstraff för hemvärnsmän. Straffet utmäts då i relation till hemvärnsmannens civila förhållanden, och det är dessa förhållanden som är hemvärnsmannens normala.

I hemvärnskungörelsen nr 1970:304 § 43 heter det "I ärenden om disciplinär bestraffning eller tillrättavisning av hemvärnsman skall yttrande inhämtas från hemvärnsområdets förtroendenämnd. Yttrande behöver dock ej inhämtas under krig." Vi föreslår att denna bestämmelse intages i militära rättegångslagen 8 §, då det bör finnas samstämmighet mellan hemvärnskungörelsens bestämmelser och den militära rättegångslagen.

I 21 kap. 20 § BrB redogörs för begreppet krigsman, och däri ingår bl. a. "hemvärnsmän och hemvärnsrekryter". Begreppet hemvärnsrekryt är numera borttaget och ersatt med hemvärnsungdom, varför vi föreslår att nämnda paragraf i BrB rättas och beträffande hemvärnet får lydelsen "hemvärnsmän och hemvärnsungdom".

På vederbörande utskott torde få ankomma att utarbeta erforderlig författningstext.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

1. att riksdagen beslutar att arrest bibehålles som straff för krigsman och att arrest utdömes i minst 3 och högst 15 dagar, varav högst 8 dagar utan tjänstgöring och med löneavdrag, samt

2. att riksdagen beslutar vidtaga de ändringar som föreslagits i motionen beträffande
 - 2 § Lag om disciplinstraff för krigsmän,
 - 8 § Militära rättegångslagen samt
 - 21 kap. 20 § Brottsbalken.

Stockholm den 21 november 1972

PER-OLOF STRINDBERG (m)

HÅKAN WINBERG (m)

KURT SÖDERSTRÖM (m)

